

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การบังคับใช้สิทธิเรียกร้องของเจ้านั้น จะต้องดำเนินการฟ้องร้องภายในกำหนดอายุความตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ อายุความจึงมีผลคล้าย ๆ กับเป็นโทษสำหรับเจ้านั้นที่ปล่อยปละละเลยไม่ใช้สิทธิเรียกร้องที่ตนมีอยู่ แต่ในบางครั้งเจ้านั้นก็ยังไม่อยู่ในภาวะที่จะบังคับใช้สิทธิเรียกร้องของตนต่อศาล เช่น ลูกหนี้ผิดก่อนการชำระหนี้โดยเจ้านั้นเชื่อว่าฐานะของลูกหนี้ยังอยู่ในขั้นที่จะชำระหนี้ได้เพียงแต่ขอเวลาเท่านั้น หรือลูกหนี้ได้กระทำการผ่อนชำระหนี้ หรือได้ให้ประกันแก่เจ้านั้นอันเป็นการแสดงเจตนาของลูกหนี้ว่าจะทำการชำระหนี้ให้เจ้านั้นต่อไปโดยเสรีจึงสิ้นใจไม่จำเป็นต้องฟ้องคดี จึงต้องมีกลไกทางกฎหมายที่จะเอื้ออำนวยให้มีการกระทำเช่นนั้นได้โดยไม่เป็นโทษต่อเจ้านั้นฐานไม่บังคับใช้สิทธิเรียกร้องของตนต่อศาล กลไกที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ "การรับสภาพหนี้" ของลูกหนี้อันมีผลทำให้อายุความสะดุดหยุดลง

ในปัจจุบัน "การรับสภาพหนี้" มีบทบาทเกี่ยวข้องต่อการประกอบธุรกิจเป็นอย่างมาก รวมทั้งกิจการธนาคารและสถาบันการเงิน และนับวันการใช้กลไกทางกฎหมายเกี่ยวกับการรับสภาพหนี้จะเพิ่มจำนวนมากขึ้นอันมีผลทำให้แนวความคิดทางกฎหมายในเรื่องรับสภาพหนี้มีขึ้นอย่างหลากหลายเป็นเงาตามตัว

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนพบปัญหาเกี่ยวกับเรื่อง "การรับสภาพหนี้" หลายประการ ซึ่งผู้เขียนใคร่ขอยกปัญหาที่สำคัญมาเพื่อแสดงไว้ พร้อมทั้งจะได้นำข้อสรุปและข้อเสนอแนะตามลำดับของปัญหาค้างค่อไปนี้

5.1 ข้อสรุป

5.1.1 หากโจทก์ไม่บรรยายการรับสภาพหนี้ของลูกหนี้ไว้ในคำฟ้อง โจทก์จะนำพยานเข้าสืบถึงการรับสภาพหนี้ของลูกหนี้ได้หรือไม่

เนื่องจากมีแนวความคิดเห็นแตกต่างเป็นสองแนว

แนวที่ 1 เห็นว่ากรณีที่โจทก์จะนำสืบในเรื่องจำเลยได้รับสภาพหนี้ไว้ต่อโจทก์ คำฟ้องของโจทก์จะต้องบรรยายถึงการรับสภาพหนี้นั้นไว้

แนวที่ 2 เห็นว่าการที่โจทก์ฟ้องร้องต่อศาลเพื่อเรียกให้จำเลยชำระหนี้ นั้นเท่ากับโจทก์ยืนยันคำฟ้องของโจทก์อยู่ในตัวว่าคดีของโจทก์ยังไม่ขาดอายุความ

ผู้เขียนมีความเห็น เช่นเดียวกับคำพิพากษากฎีกาในแนวที่สอง เพราะการที่โจทก์ ยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลเท่ากับเป็นการกล่าวอ้างว่าฟ้องโจทก์ไม่ขาดอายุความ ฉะนั้นหากจำเลยไม่ โต้ยกอายุความขึ้นต่อสู้ก็ไม่มีประเด็นที่โจทก์จะต้องนำสืบและศาลจะอ้างเอาอายุความมาเป็นมูล ยกฟ้องไม่ได้ ทั้งนี้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193 แต่ถ้า จำเลยยกอายุความขึ้นต่อสู้และเป็นประเด็นข้อพิพาทเกิดขึ้น หากศาลกำหนดให้โจทก์มีหน้าที่นำสืบ ในประเด็นนี้ โจทก์ยอมนำพยานเข้าสืบตามประเด็นข้อพิพาทว่าฟ้องโจทก์ยังไม่ขาดอายุความ เพราะเหตุมีการรับสภาพหนี้เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่อายุความยังไม่ครบกำหนด กรณีเช่นนี้ไม่ถือเป็น การสืบนอกฟ้องนอกประเด็น

5.1.2 การรับสภาพหนี้ต้องเป็นการกระทำของลูกหนี้หรือผู้รับมอบอำนาจ จากลูกหนี้ให้กระทำการแทน แต่ในบางกรณีแม้มิได้มีการมอบอำนาจไว้โดยตรง แต่ดำมีพฤติการณ์ ที่ถือได้ว่าเป็นตัวแทนโดยปริยายและทำการรับสภาพหนี้ก็ถือว่าได้ดำเนินการแทนลูกหนี้แล้ว ในขณะเดียวกัน เจ้าหนี้อาจตั้งตัวแทนให้เข้ารับสภาพหนี้แทนตนได้

ศาลฎีกาได้วินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานในคำพิพากษากฎีกาที่ 2943/2522 ว่าการที่ น้องชายชำระหนี้แทนพี่สาวหลายครั้งหลายหนติดต่อกัน ถือว่าน้องเป็นตัวแทนที่โดยปริยาย ซึ่งแสดง ให้เห็นว่าการรับสภาพหนี้โดยตัวแทนโดยปริยายของลูกหนี้สามารถกระทำได้ก็ตาม การนำหลัก กฎหมายเรื่องตัวแทนโดยปริยายมาใช้บังคับกับกรณีดังกล่าวนี้จึงต้องเป็นไปอย่างรอบคอบและ ระมัดระวัง ในบางครั้งอาจจะต้องดูพฤติการณ์เพื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างลูกหนี้กับผู้ที่ เข้าชำระหนี้แทนมาพิจารณาประกอบด้วย เพราะมิฉะนั้นแล้วจะทำให้เจ้าหนี้นำสืบการรับสภาพหนี้ โดยการอ้างว่าผู้นั้นเป็นตัวแทนโดยปริยายของลูกหนี้ได้กว้างขวางอย่างไร้ขอบเขตและทำให้ ลูกหนี้เสียเปรียบในทางคดีเป็นอย่างมาก เพราะหากลูกหนี้กับผู้ที่เข้าชำระหนี้แทนไม่มีความสัมพันธ์ ต่อกันหรือมิได้มีส่วนใดส่วนเสียโดยตรง เช่น มิได้เป็นญาติหรือนิติสัมพันธ์ระหว่างกันก็ไม่มีเหตุผล ที่จะชำระหนี้แทนกันหรือรับสภาพหนี้แทนกัน

5.1.3 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 168 บัญญัติว่า "สิทธิเรียกร้องอันตั้งหลักฐานขึ้นโดยคำพิพากษาชั้นที่สุดของศาล... ท่านให้มีกำหนดอายุความสิบปี..." ทำให้เข้าใจว่ากำหนดระยะเวลาที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 271 เป็นอายุความ

โดยเหตุที่คำพิพากษาดังที่สุดเป็นสิทธิเรียกร้องอย่างหนึ่ง ฉะนั้นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 168 จึงได้กำหนดอายุความไว้ โดยที่ลูกหนี้สามารถรับสภาพหนี้ในคำพิพากษาและมีผลทำให้อายุความสะดุดหยุดลงได้ และหากเจ้าหนี้จะนำสิทธิเรียกร้องในคำพิพากษาไปยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายหรือยื่นฟ้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้ (จำเลย) แล้วก็จะต้องดำเนินการภายในกำหนดอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 168 ส่วนกำหนดระยะเวลาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 271 มีใช้อยู่ ความ ฉะนั้นแม้มีการรับสภาพหนี้ก็ไม่ทำให้ระยะเวลาตามที่บัญญัติไว้สะดุดหยุดลง

ในทางปฏิบัติภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาดังที่สุดแล้ว หากเจ้าหนี้ยินยอมให้ลูกหนี้ระงับการฟ้องชำระหนี้ซึ่งทำให้อายุความตามมาตรา 168 สะดุดหยุดลงก็ตาม แต่ไม่เป็นเหตุให้ระยะเวลาที่จะต้องทำการบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 271 สะดุดหยุดลงและนับใหม่ ฉะนั้นเพื่อให้สูญเสียสิทธิในการบังคับคดี แม้เจ้าหนี้จะยินยอมให้ลูกหนี้ผ่อนชำระหนี้ภายหลังจากมีคำพิพากษา แต่ไม่ควรจะดำเนินการให้มีการร้องขอให้มีการบังคับคดีตาม มาตรา 271 เพราะเมื่อมีการร้องขอแล้วไม่ดำเนินการให้เสร็จภายใน 10 ปี ก็ทำได้

5.1.4 ในกรณีที่ลูกหนี้กับเจ้าหนี้อยู่ห่างกันโดยระยะทาง ในขณะที่ลูกหนี้ส่งหนังสือรับสภาพหนี้ไปยังเจ้าหนี้ได้กระทำไปภายในกำหนดอายุความ แต่หนังสือรับสภาพหนี้ดังกล่าวไปถึงเจ้าหนี้เมื่อล่วงเลยกำหนดอายุความแล้ว เช่นนี้จะถือว่าเป็นการรับสภาพหนี้ภายในกำหนดอายุความหรือไม่

การวินิจฉัยปัญหานี้คงต้องยึดหลักการแสดงเจตนาของลูกหนี้ในหนังสือรับสภาพหนี้ มีผลเมื่อการแสดงเจตนาไปถึงเจ้าหนี้ ซึ่งขณะที่ถึงและมีผลนั้นล่วงเลยกำหนดอายุความแล้วจึงมิใช่เป็นการรับสภาพหนี้ หากในคดีมีประเด็นข้อพิพาทว่าฟ้องโจทก์ขาดอายุความหรือไม่และโจทก์นำหนังสือดังกล่าวมานำสืบโดยอ้างว่าเป็นการรับสภาพหนี้แล้ว อาจมีผลทำให้ศาลพิพากษายกฟ้องได้

ขณะเดียวกันหากจะถือว่าเป็นกรณีที่ถูกหนี้สละประโยชน์แห่งอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 192 แล้วก็ตีคดีหาข้อกฎหมายที่ว่า การสละประโยชน์แห่งอายุความจะกระทำได้อีกต่อเมื่ออายุความครบบริบูรณ์แล้ว แต่ปรากฏว่าในขณะที่ลูกหนี้แสดงเจตนาอันอายุความยังไม่ครบบริบูรณ์ จึงถือว่าเป็นกรณีที่ถูกหนี้สละประโยชน์แห่งอายุความไม่ได้ ในกรณีเช่นนี้เจ้าหนี้ควรจะแสดงเจตนาหรือมีหนังสือตอบรับหนังสือรับสภาพหนี้ (ที่ส่งถึงเจ้าหนี้เมื่ออายุความครบบริบูรณ์) ว่ายอมรับตามที่ถูกหนี้แสดงเจตนาอันทำให้เกิดการรับสภาพความรับผิดโดยสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 188 วรรคสาม ถ้าหากเจ้าหนี้มีใ้คดีดำเนินการดังกล่าวแต่ในชั้นสืบพยานนายโจทก์ได้มีการนำสืบให้ศาลเชื่อว่า เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ได้แสดงเจตนาสนองตอบหนังสือของลูกหนี้ดังกล่าวก็ถือว่ามี การรับสภาพความรับผิดโดยสัญญาได้

5.1.5 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 172 ที่มีบัญญัติเกี่ยวกับการรับสภาพหนี้โดยปริยายที่ว่า ลูกหนี้ทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันปราศจากเคลือบคลุมสงสัยตระหนักเป็นปริยายว่ายอมรับสภาพตามสิทธิเรียกร้องนั้นเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ที่กว้าง แนวการนำสืบจะต้องนำสืบอย่างไรและคู่ความฝ่ายที่กล่าวอ้างมีการพิสูจน์ในเรื่องนี้อย่างไร

การรับสภาพหนี้โดยปริยายนั้นแม้อกฎหมายจะบัญญัติหลักเกณฑ์ไว้อย่างกว้าง แต่แนวการนำสืบในเรื่องนี้จะนำสืบแต่เพียงว่าจำเลยยอมรับด้วยวาจาว่าเป็นหนี้โจทก์หรือยอมรับว่าจะชำระหนี้ให้โดยไม่นำสืบถึงข้อเท็จจริงอื่นหรือพฤติการณ์อื่นว่าจำเลยได้ผูกพันตนเพื่อเข้าชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้แล้วจะถือเป็นการรับสภาพหนี้โดยปริยายไม่ได้ การนำสืบข้อเท็จจริงในส่วนนี้สามารถนำสืบได้อย่างกว้างขวาง เช่น ลูกหนี้ได้ทำการสลักหลังเช็คหรือส่งจ่ายเช็คเพื่อชำระหนี้หรือยอมให้เจ้าหนี้ครอบครองทรัพย์สินตามสัญญาที่เจ้ามรดกได้ทำไว้ เป็นต้น

5.1.6 ในกรณีที่ลูกหนี้มีหนี้ยู่ต่อเจ้าหนี้และก่อนที่จะครบกำหนดอายุความ ลูกหนี้ได้ทำการรับสภาพหนี้ต่อเจ้าหนี้ ต่อมาลูกหนี้ได้ถึงแก่กรรมลง สิทธิของเจ้าหนี้ในการฟ้องบังคับชำระหนี้จะอยู่ภายใต้อายุความใด

ในกรณีที่ลูกหนี้ถึงแก่กรรมลงโดยยังมีหนี้ชำระหนี้ให้เสร็จสิ้น ไม่ว่าหนี้ดังกล่าวจะมีอายุความเท่าใด ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 วรรคสาม ได้กำหนดให้เจ้าหนี้จะต้องฟ้องร้องภายในหนึ่งปีนับแต่เจ้าหนี้ได้รู้หรือควรได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดก และ

แม่สิทธิ เรียกร้องอันมีต่อเจ้ามรดกจะยังไม่ถึงกำหนดบังคับ เมื่อเจ้ามรดกถึงแก่กรรมก่อนกำหนดนั้น เจ้าหนี้ก็ต้องฟ้องคดีเพื่อบังคับตามสิทธิเรียกร้องนั้นภายในหนึ่งปีนับแต่ได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 วรรคสาม เช่นเดียวกัน

ฉะนั้น แม่ลูกหนี้จะไต่ทำหนังสือรับสภาพหนี้ไว้ก่อนถึงแก่กรรมอันมีผลทำให้อายุความสะดุดหยุดลง ภายหลังจากถึงแก่กรรมหากเจ้าหนี้ประสงค์จะฟ้องบังคับชำระหนี้จะต้องตกอยู่ภายใต้บังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 วรรคสาม ด้วยโดยจะถือตามอายุความมูลหนี้เดิมไม่ได้

ในกรณีเช่นนี้หากเจ้าหนี้ไม่ประสงค์จะฟ้องกองมรดกภายในอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 เจ้าหนี้จะต้องให้ผู้จัดการมรดกหรือทายาทของลูกหนี้ทำการรับสภาพหนี้ไว้อันมีผลทำให้อายุความสะดุดหยุดลง

5.1.7 ในกรณีที่ลูกหนี้ไม่ได้ทำการรับสภาพหนี้และเมื่อถึงแก่กรรมลงผู้จัดการมรดกหรือทายาทได้ทำการรับสภาพหนี้ สิทธิของเจ้าหนี้ในการฟ้องร้องชำระหนี้จะตกอยู่ภายใต้อายุความใด

ในกรณีที่ลูกหนี้ได้ถึงแก่กรรมลง กองมรดกของลูกหนี้หรือทายาทของลูกหนี้ย่อมจะต้องรับไปซึ่งสิทธิและหน้าที่ของลูกหนี้ ในกรณีที่กองมรดกมีผู้จัดการมรดกไม่ว่าจะเป็นผู้จัดการมรดกตามพินัยกรรมหรือคำสั่งศาลย่อมมีอำนาจทำนิติกรรมผูกพันกองมรดกของลูกหนี้โดยถือว่าเป็นการกระทำการแทนทายาททั้งหลาย ถ้าหากกองมรดกไม่มีผู้จัดการมรดกทายาททุกคนสามารถร่วมกันทำนิติกรรมผูกพันกองมรดกได้ แต่ทายาทคนหนึ่งคนใดไม่มีสิทธิทำนิติกรรมผูกพันทายาทคนอื่น ๆ ที่มีได้รู้เห็นยินยอมด้วย ฉะนั้นในกรณีที่ผู้จัดการมรดกทำการรับสภาพหนี้ของเจ้ามรดกต่อเจ้าหนี้ย่อมถือว่าเป็นการทำแทนทายาททั้งหลาย หรือในกรณีที่ทายาทคนหนึ่งคนใดหรือทั้งหมดทำการรับสภาพหนี้ของเจ้ามรดกต่อเจ้าหนี้ ย่อมถือว่าเป็นการผูกพันทายาทผู้ทำการรับสภาพหนี้ อันมีผลทำให้อายุความสะดุดหยุดลง แต่อายุความที่เริ่มนับใหม่นั้นจะต้องเป็นตามมูลหนี้เดิมมิใช่ อายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 วรรคสาม ฉะนั้นภายหลังจากที่ลูกหนี้ถึงแก่กรรมลงเจ้าหนี้จึงควรให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกของลูกหนี้ทำการรับสภาพหนี้ไว้ โดยต้องกระทำก่อนครบหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ว่าลูกหนี้ถึงแก่กรรม เพราะมิฉะนั้นแล้วจะทำให้ขาดอายุความ ซึ่งหากทำภายหลังหนึ่งปีก็กลายเป็นเรื่องการละประโยชน์แห่งอายุความไป

5.1.8 เจ้าหน้าที่จะนำหนังสือรับสภาพหนี้มาเป็นหลักฐานในการฟ้องบังคับชำระหนี้เดิมไคหรือไม่

โดยเหตุที่การรับสภาพหนี้ไม่ก่อให้เกิดหนี้ขึ้นมาใหม่ โจทก์จึงฟ้องคดีโดยไม่บรรยายหนี้เดิมแต่บรรยายฟ้องเฉพาะหนังสือรับสภาพหนี้ไม่ได้ ในกรณีที่สัญญาไคกฎหมายบัญญัติให้ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือจึงจะฟ้องบังคับคดีได้นั้น ถ้าในขณะที่สัญญาไคสัญญามิไคทำหลักฐานไว้เป็นหนังสือต่อกันเจ้าหน้าที่จะฟ้องร้องบังคับคดีต่อศาลไม่ได้ แต่ถ้าต่อมาลูกหนี้ไคทำหนังสือรับสภาพหนี้ไว้ต่อเจ้าหนี้ เจ้าหน้าที่จะนำหนังสือรับสภาพหนี้มาเป็นหลักฐานในการฟ้องร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ไคหรือไม่นั้น ก็สุดแล้วแต่ว่าข้อความในหนังสือรับสภาพหนี้ที่อ่านแล้วไคความหรือไม่ว่าระหว่างโจทก์กับจำเลยไคทำสัญญาที่ก่อให้เกิดมูลหนี้ตามที่มีการฟ้องร้องหรือไม่ หากไคความเช่นนั้นก็สามารถนำหนังสือรับสภาพหนี้มาเป็นหลักฐานในกรณีฟ้องร้องไค แต่ถ้าหากอ่านแล้วแม้ไคความว่าเป็นหนังสือรับสภาพหนี้แต่ไม่ไคความว่าเป็นหลักฐานแสดงถึงการทำสัญญาเพื่อก่อให้เกิดมูลหนี้ระหว่างโจทก์กับจำเลยตามฟ้องก็ใช้เป็นหลักฐานในการฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้

5.1.9 ในกิจการธนาคารหรือสถาบันการเงิน หากลูกหนี้ทำหนังสือรับสภาพหนี้ไว้ให้โดยขอผ่อนชำระหนี้ แต่ปรากฏว่ากรรมการผู้มีอำนาจของธนาคารหรือสถาบันการเงินได้เขียนบันทึกต่อท้ายหนังสือพร้อมลงลายมือชื่อในข้อความที่ว่า "ตกลงตามเสนอ" หรือ "ยินยอมตามเสนอ" จะมีผลกระทบต่อหนังสือรับสภาพหนี้หรือไม่

โดยปกติแล้วแม้ลูกหนี้จะไคทำหนังสือรับสภาพหนี้ไว้ต่อเจ้าหนี้และขอผ่อนชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้ ก็ไม่ตัดสิทธิเจ้าหนี้ที่จะนำคดีฟ้องต่อศาลในทันที แม้ลูกหนี้จะไคทำการผ่อนชำระหนี้ตามหนังสือรับสภาพหนี้ก็ตาม แต่ถ้าหากกรรมการผู้มีอำนาจของธนาคารหรือสถาบันการเงินได้เขียนบันทึกต่อท้ายหนังสือพร้อมลงลายมือชื่อในข้อความที่ว่า "ตกลงตามเสนอ" หรือ "ยินยอมตามเสนอ" หรือข้อความในทำนองเดียวกัน จะทำให้เกิดปัญหาในการวางรูปคดีของนายความในการยื่นฟ้องหรือดำเนินคดีในศาล เพราะถ้าหากธนาคารหรือสถาบันการเงินยื่นฟ้องโดยอาศัยมูลหนี้เดิม หากจำเลยต่อสู้และพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่ากรณีที่กรรมการผู้จัดการบันทึกลงในท้ายหนังสือของจำเลยมีเจตนาสนองตอบต่อคำเสนอของลูกหนี้ อันมีลักษณะเป็นนิติกรรมสองฝ่ายและต้องการที่จะระงับข้อพิพาทอันเป็นการประนีประนอมยอมความและข้อตกลงนั้นถึงขนาดก่อให้เกิดเป็นการแปลงหนี้ใหม่แล้ว ศาลจะยกฟ้องไคเพราะหนี้เดิมระงับแล้ว แต่ถ้าหากธนาคารยื่นฟ้องโดยกล่าวอ้างว่า

นิติกรรมที่ทำขึ้นเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ และในชั้นสืบพยานธนาคารไม่อาจสืบให้ศาล เห็นว่าการกระทำของกรรมการผู้จัดการได้แสดงเจตนาทำความตกลงกับลูกหนี้ตามที่ขอเพื่อ ระวังข้อพิพาทต่อกันอันมีลักษณะเป็นนิติกรรมสองฝ่ายแล้ว ศาลก็จะฟังว่าหนังสือที่ทำขึ้นเป็นหนังสือ รับสภาพหนี้เท่านั้น และหากธนาคารโจทก์ไม่ได้้นำสืบถึงมูลหนี้เดิมแล้วก็เป็นเหตุให้ศาลยกฟ้อง ได้เช่นเดียวกัน ฉะนั้นในกรณีเช่นนี้ผู้เขียนเห็นว่าเพื่อไม่ให้เกิดความลักลั่นในการวางรูปคดี กรรมการผู้มีอำนาจไม่ควรจะเขียนบันทึกต่อท้ายหนังสือรับสภาพหนี้ของลูกหนี้หรือทำหนังสือตอบ ทกลงตามคำขอของลูกหนี้ในหนังสือรับสภาพหนี้ เพราะหากหลีกเลี่ยงการกระทำดังกล่าวแล้ว หนังสือของลูกหนี้ก็จะมีฐานะเป็นการรับสภาพหนี้ตลอดไป

5.1.10 ในกรณีนี้ตามตัวเงินซึ่งมีทั้งผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลัง หากลูกหนี้ตาม ตัวคนใดคนหนึ่งทำการรับสภาพหนี้ จะมีผลถึงลูกหนี้ตามตัวคนอื่นหรือไม่

โดยหลักแล้วในกรณีที่ผู้ส่งจ่ายได้ทำการรับสภาพหนี้โดยทำหนังสือรับสภาพหนี้ หรือนำเงินต้นบางส่วนหรือดอกเบี้ยมาชำระให้ อันเป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลงสำหรับตัว ผู้ส่งจ่ายแต่ไม่ทำให้อายุความในส่วนที่เกี่ยวกับผู้สลักหลังสะดุดหยุดลงด้วย หรือในกรณีที่เจ้าหนี้ ทำการเรียกเก็บเงินตามตัวแต่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระให้ทั้งหมด ผู้สลักหลังแต่ผู้เดียวได้ทำการ รับสภาพหนี้โดยการทำหนังสือรับสภาพหนี้ไว้ หรือนำเงินต้นบางส่วนหรือดอกเบี้ยมาชำระก็ไม่ส่งผล ทำให้อายุความในสิทธิเรียกร้องตามตัวต่อผู้ส่งจ่ายสะดุดหยุดลงด้วย ทั้งนี้เพราะตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1004 บัญญัติว่า "เมื่ออายุความสะดุดหยุดลงเพราะการอันหนึ่ง อันใดซึ่งกระทำแก่คู่สัญญาแห่งตัวฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ท่านว่าย่อมมีผลสะดุดหยุดลงเพียงแต่แก่คู่สัญญา ฝ่ายนั้น" อย่างไรก็ตาม ลูกหนี้ตามตัวเงินที่อยู่ในฐานะผู้รับอาวัลอาจจะไม่อยู่ในหลักการดังกล่าว ข้างต้น ทั้งนี้เพราะเหตุว่าในเรื่องการรับอาวัลนั้นมีบัญญัติโดยเฉพาะซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 940 วรรคแรก ว่า "ผู้รับอาวัลย่อมต้องผูกพันเป็นอย่างเดียวกันกับบุคคลซึ่งประกัน" ฉะนั้น ถ้าลูกหนี้ที่ถูกอาวัลไปทำการรับสภาพหนี้อันมีผลให้อายุความสะดุดหยุดลงแล้วย่อมมีผลไปถึงผู้รับ อาวัลด้วย ทั้งนี้คงเป็นไปในแนวเดียวกันกับผู้ค้ำประกันในมูลหนี้ทั่วไปที่กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา 692 ว่า "อายุความสะดุดหยุดลงเป็นโทษแก่ลูกหนี้ย่อมเป็นโทษแก่ผู้ค้ำประกันด้วย" ซึ่งการแปล ความเช่นนั้นจะสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายในเรื่องการอาวัลที่ว่า การอาวัลก็คือการ ค้ำประกันนั่นเอง เพียงแต่กฎหมายเรียกชื่อต่างหากจากการค้ำประกันในมูลหนี้ทั่วไป และ

กำหนดความรับผิดชอบของผู้รับอวัลต์เงินไว้เป็นการเฉพาะแตกต่างไปจากความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน โดยทั่วไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

หลังจากที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษาวิเคราะห์บทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องการรับสภาพหนี้แล้ว ผู้เขียนเห็นว่าโดยลักษณะทั่วไปแล้วกฎหมายเรื่องการรับสภาพหนี้ได้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่เจ้าหนี้เป็นอย่างมาก เจ้าหนี้ตามกฎหมายลักษณะดังกล่าวนี้ไปใช้เพื่อให้โอกาสแก่ลูกหนี้ที่จะได้ผ่อนผันชดชวยเวลาชำระหนี้ออกไปโดยไม่ต้องถูกเจ้าหนี้บังคับชำระหนี้ ลูกหนี้มีโอกาสประกอบธุรกิจต่อไปเพื่อจะได้มีทรัพย์สินมาชำระหนี้คืนแก่เจ้าหนี้ สำหรับในด้านเนื้อหาของกฎหมายเรื่องการรับสภาพหนี้โดยทั่วไปก็มีเนื้อหาที่สอดคล้องในอันจะเอื้ออำนวยประโยชน์ให้ทั้งแก่ฝ่ายเจ้าหนี้และลูกหนี้ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ตอนต้นแล้ว จะมีปัญหาที่เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความชัดเจนของถ้อยคำในบทบัญญัติของกฎหมายบางจุดเท่านั้น ซึ่งผู้เขียนใคร่ขอเสนอแนะความเห็นเพื่อประกอบการศึกษาและตีความบทบัญญัติของกฎหมายเรื่องการรับสภาพหนี้ ดังนี้

5.2.1 การตีความการรับสภาพหนี้โดยปริยายนั้น จะต้องมีการกระทำใดที่ถือว่าลูกหนี้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันปราศจากเคลือบคลุมสงสัยตระหนักเป็นปริยายนั้นควร จะอยู่ในระดับคู่เคียงกับการทำหนังสือรับสภาพหนี้ การใช้เงินบางส่วน ชำระดอกเบี้ย หรือให้ประกัน ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดความชัดเจนแน่นอนของพยานหลักฐานที่จะแสดงว่าลูกหนี้ได้ทำการรับสภาพหนี้แล้ว ทั้งนี้ผู้เขียนเห็นว่าคำว่า "รับสภาพหนี้" คงต้องมีความหมายมากไปกว่าเพียงแค่ยอมรับว่าเป็นหนี้อยู่จริงเท่านั้น

ส่วนการระการพิสูจน์และมาตรฐานการพิสูจน์นั้น ผู้เขียนเห็นว่าจะต้องกระทำถึงขั้นให้ศาลเชื่อโดยปราศจากเคลือบคลุมสงสัย เพราะมิฉะนั้นจะถือว่ามี การรับสภาพหนี้โดยปริยายไม่ได้ อย่างไรก็ตามการพิสูจน์ให้เชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยนั้นมิใช่จะต้องพิสูจน์ให้เชื่อได้โดยแน่นอนอย่างเด็ดขาด (Absolutely certain) เพราะถ้ากำหนดมาตรฐานการพิสูจน์ถึงขั้นนั้นแล้วก็จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้ล้มเหลวไป

5.2.2 การใช้หลักฐานเรื่องการรับสภาพหนี้เป็นหลักฐานในการฟ้องร้องบังคับคดีนั้น ผู้เขียนขอเสนอแนะว่า ในกรณีที่มีหลักฐานกฎหมายบัญญัติให้ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ

ลงลายมือชื่อผู้ที่ต้องรับผิดชอบจึงจะฟ้องร้องบังคับคดีได้ ถ้าในขณะที่ทำสัญญาที่ก่อให้เกิดหนี้คู่สัญญาไม่ได้
ทำหลักฐานไว้เป็นหนังสือและต่อมาลูกหนี้ยอมทำหนังสือรับสภาพหนี้ให้ นอกจากหนังสือดังกล่าว
จะต้องมีข้อความยอมรับการเป็นหนี้แล้ว เจ้าหนี้ควรให้ลูกหนี้ระบุเนื้อความในหนังสือรับสภาพหนี้
ให้แจ้งชัดว่าหนี้ที่ทำกรรับสภาพหนี้ันั้นเกิดจากสัญญาอะไร ทำขึ้นเมื่อใด อ่านแล้วพอที่จะเข้าใจ
เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการฟ้องบังคับคดีได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย